

Dialektisch Materialisme

1911

In het artikel van Dr. Sirks over de erfelijkheidswetenschap in Rusland wordt meegedeeld hoe in de ^{Fransche} discussies over wetenschap aldaar ook het (dialektisch materialis een rol speelt. Daar in ^{het gerveemde} ~~dit~~ Marxisme, met name het artikel slechts weinig woorden aan deze leer besteed konden worden, kan het van belang zijn, hierop wat uitvoeriger in te gaan.

Dialektisch materialisme is ~~de~~ de naam die het filosofisch aspect weergeeft van het systeem van denkbeelden ~~Vandact by~~ over geschiedenis en maatschappij dat by Marx gewoonlyk als historisch materialisme betiteld wordt. De betekenis van de beide sammensellende delen, materialisme en dialektiek, zullen hier achtereenvolgens besproken worden.

Het materialisme van Marx heeft niets met de fysieke ^{uit atomen bestaande} materie te maken. Het is dus ook geheel verschillend van het ^{in de 19de eeuw opgekome} ~~natuurwetenschappelyk~~ materialisme, dat alle verschijnselen uit de fysieke materie en haar eigenschappen, uit de atomen en hun beweging wil verklaren. ~~Natuurlyk~~ Als filosofische richting staat het tegenover het "idealisme" dat de wereld als iets geestelyks, als een absolute idee, uit een geestelyk beginsel wil verklaren; het zoekt de verklaring in ~~de~~ ^{de wereld} wat by haar de materiele, ^{wereldlyk} ~~dat~~ ^{ofzake of konstbare} ~~deel~~ ^{de} werkelijke, waarneembare wereld der ervaring. ^{de} ~~dat~~ deze werkelijke wereld worden de gedachten en gevoelens, die het de inhoud van het bewustzijn vormen, de wil en ^{het handelen} ~~de daad~~ bepaald.

Wat is nu die werkelijke wereld? Natuurlyk worden daarmee niet de bomen, de huizen, de spoorwegen bedoeld, ^{de de omgeving van} ~~waarin~~ ^{het menschen} het leven vormen, s. m. niet in de eerste plaats; de gevoelens en gedachten en het handelen hebben grotendeels betrekking op de medemenschen; ~~de werkelijke wereld~~ ~~waarin~~ ^{hier} bedoeld is de wereld der menschen met de werkelijke betrekking die tussehen bestaan. Als Marx het in deze korte samenvatting uitdrukt: "het is niet het bewustzijn dat het zyn, maar het is het maatschappelyk zyn dat het bewustzijn bepaalt" dan is duidelyk dat met dit "maatschappelyk zyn" de betrekkingen tusseen de menschen bedoeld worden.

quinti anni atque provecioribus tractabit die Veneris hora XI.
J. P. WIBAUT, Chemiam candidatis exponet diebus Lunae et Iovis hora XI. Colloquium cum candidatis habebit die Veneris hora XI. Exercitationibus practis in chemiae candidatorum et doctorandorum usum praeerit quotidie ab hora VIII et dim. ad horam V die Saturni excepto.
H. A. BROUWER, Geologiam generalem docebit die Mercurii hora XI, die Veneris hora XII. De Petrologia aget die Lunae hora X. Capita selecta candidatis tractabit die Martis hora I. Exercitationibus petrologicis praeerit die Martis candidandis geologiae, die Veneris candidatis geologiae horis II—V. Exercitationibus legendarum atque componendarum tabularum geologicarum atque diagrammatum praeerit die Lunae ab hora I et dim. usque ad horam III et dim. Exercitationibus atque excursionibus geologicis praeerit die postea indicando. Colloquium habebit die Lunae ab hora III et dim. ad horam IV et dim.

J. CLAY, De Physica, de theoria electricitatis, de physica atomorum aget studiosis annorum I, II, III die Lunae horis X et XI, die Martis horis VIII et IX. Exercitationibus practis chemiae et physicae studiosis praeerit diebus Lunae, Martis, Mercurii, Iovis ab hora I et dim. ad horam V. Capita selecta tractabit die Iovis hora IX, die Veneris hora IX. Exercitationibus candidatis praeerit quotidie in laboratorio.

CORNELIA G. VAN ARKEL, Chemiam pharmaceuticam candidatis exponet diebus Lunae hora XI, Mercurii hora X. Capita selecta tractabit die Veneris hora I. Exercitationibus practis pharmaciae candidatis qui unum annum exercitationibus practis biochemiae, toxicologiae, bromatologiae interfuerunt, praeerit quotidie horis IX—V die Saturni excepto.

J. A. A. KETELAAR, Chemiam generalem atque physicalem docebit die Iovis hora XII, die Veneris hora X. Thermodynamicam chemiam tractabit die Iovis hora I et die Veneris hora IX. Caloris theoriam studiosos anni III docebit die Lunae hora XII. Colloquium cum candidatis habebit die et hora postea indicandis. Exercitationes physicalis atque anorganicae chemiae candidatis moderabitur quotidie ab hora IX usque ad horam V, Saturni die horis IX—XII.

J. TEN CATE, Physiologiam generalem medicinae, biologiae, pharmaciae studiosis anni I tractabit die Lunae hora IX. Physiologiam animalium comparativam biologiae studiosos anni II docebit die Veneris hora X. Capita selecta provecioribus studiosis biologiae tractabit die Martis hora IX. Exercitationibus physiologiae comparativae in usum studiosorum biologiae anni II praeerit die Martis horis II et III et die Saturni horis IX—XII. Exercitationibus physiologiae comparativae provecioribus studiosis biologiae praeerit quotidie die Saturni excepto.

H. ZANSTRA, Astrophysicam et astronomiam candidandos docebit die Mercurii horis VIII et IX, die Iovis hora IX, die Lunae hora X. Astrophysicam siderum atmosphaerarum explicabit candidatis die et hora postea indicandis. Exercitationibus praeerit quotidie.

J. G. VAN DER CORPUT, Expansiones asymptoticas candidatis exponet die Mercurii horis X et XI. Functionum theoriam candidatis exponet die Lunae horis XI et XII.

(zoals dit woord speciaal in theoretische z.g. Barroische literatuur optreedt.)
Dialektiek, schijnt een zeer geheimzinnig of diepzinns iets te zijn. Het is echter een eenvoudige zaak. Het feit van de overal in de wereld plaatsvindende ontwikkeling, dat zich sinds een eeuw steeds sterker aan de mens opdrong, maakt een bepaalde methode van denken, een bepaalde filosofische opvatting nodig, die met deze naam aangeduid wordt, en als een hogere vorm van logika kan betiteld worden. Het logisch denken onderscheidt de verschijnselen in afgepaalde begrippen, scheidt als 't ware de wereld in vaste, op zichzelf staande, eenheden. Dat ligt in de natuur van ons denkvermogen; denken is onderscheiden en vergelijken; de grondstellingen van de logika, dat elk begrip zichzelf gelijk blijft, en dat niet twee tegenovergestelde kenmerken aan hetzelfde begrip toe komen. Een mens blijft een mens, en eenzelfde ^{handeling} ~~oordeel~~ kan niet tegelijk recht en onrecht zijn. Nu beweert de ontwikkeling van de wereld, dat we met deze logika voortdurend in tegenpraken komen en de wereld vol tegenstrijdigheden zien. Dit is geen verkeerd redeneren; het ligt in de natuur van de wereld, die geen ^{statische} wereld van dingen maar een dynamische wereld van processen is. ~~Het de wisseling der~~ Met de ~~onophoudelijke~~ onophoudelijke wisseling der verschijnselen, met de voortdurende veranderingen in hun onderlinge betrekkingen, komt de vaste, bevroren natuur der begrippen in strijd; zij moeten zich telkens weer aanpassen, hun karakter wijzigen; de tegenstrijdigheden moeten zich door ontwikkeling van nieuwe begrippen opheffen. Ondanks de grondwetten van de logika ~~kan~~ kan geen begrip ~~als~~ als Sruik en boom zijn verschillende begrippen, maar in het groeien is de grens niet aan te geven. ~~Waar Toenemende warmte, eerst haiknaam, wordt dan vernietigend~~ zichzelf gelijk blijven, en de tegenstrijdige kenmerken moeten, al naar de relatie waarin ze voorkomen, aan eenzelfde begrip worden toegekend. Derzelfde mens wordt iedere dag een ander, en het hooyte recht is, naar een bekeerd gezegde, het hooyte onrecht. De dialektiek verroeft dus niet de oude logika, de eenvoudige denkwelken, maar veelt ze aan en doort die hun beperkt karakter. Voor het logische denken dat met scherp geschieden bepaaldheden opereert, stelt zy het dialektisch denken in plaats, dat deze bepaaldheden uit elkaar onturbelkt, ze in wederzyde wisselwerk doet groeien en ondergaan, en overal omvormig en wordig ziet.

- scriptore c.n. Voltaire omnibus auditoribus aget die Veneris hora III. Isagogen litterarum Francogallicarum omnibus studiosis tradet die Veneris hora IV.
- J. M. ROMEIN**, De apparatu studiorum historicorum aget die Martis hora I. Historiam civitatis Amstelodamensis omnibus auditoribus tradet die Martis hora II. De historiographia cultu morumque candidatis aget die Iovis horis II et III. Diebus Veneris alternis horis vespertini VIII—X colloquio praeerit de libris historicis aetate recentiore editis et de libris theoretici et historiographicis aetate recentiore editis.
- B. BECKER**, De populo Russico aetate Nicolai II aget die Iovis hora IX. De „Jewgeny Onjegin” aget die Martis hora X sermone Russico. Linguam Russicam idiomaticam docebit necnon vertendi exercitationes moderabitur die Iovis hora X. Scriptores q. v. Dostojewsky et Poesjki leget die Iovis horis XI et XII. Linguam Russicam tironibus tradet die Saturni horis XI et XII.
- J. F. NIERMEYER**, Capita selecta historiae Europae medii aevi tractabit historiae et sociographiae necnon artis historiae studiosis die Lunae hora XI. Historiam Neerlandicam medii aevi exponet historiae et litterarum Neerlandicarum studiosis die Lunae hora XII. De quaestionibus historico-criticis aget candidatis die Veneris horis II et III. Cum historiae studiosi illi anni exercitationes instituet die Mercurii horis II et III.
- C. H. EMILIE HASPELS**, Historiam artis Graecae atque artis Romanae litterarum humaniorum et artis historiae studiosis Ii et Ili anni exponet die Martis ab hora IX et dim. usque ad horam XI. Cum tironibus litterarum humaniorum et artis historiae exercitationes instituet die Mercurii hora III. Disserendis exemplis artis vacabit litterarum humaniorum Ili anni necnon artis historiae studiosis die Mercurii hora II. Privatissimum provectionibus moderabitur locum et hora postea indicandis.
- A. N. J. DEN HOLLANDER**, Isagogen sociologiae candidandos docebit die Veneris horis IX et X. Isagogen disciplinae q. v. Amerikanistiek dabit die Veneris hora XI. Colloquium habebit die et hora postea indicandis.
- J. J. FAHRENFORT**, De Ethnologia aget candidatis et provectionibus die Mercurii horis X et XI. Exercitationes ethnologicas moderabitur die Veneris hora XI altera quaque hebdomade Ethnographiam et isagogen ethnologiae exponet candidandis die Iovis horis IX et X. Rerum classicarum et historiae studiosis quaestiones ethnologicas ad vitam antiquam pertinentem exponet die Mercurii hora XII. Exercitationes habebit die Iovis horis III et IV.
- W. G. HELLINGA**, Grammaticam hodiernam docebit die Martis horis IX et X. Linguam Neerlandicam medii aevi docebit die Iovis horis IX et X. Linguam Gothicam docebit die Mercurii hora X.
- H. W. J. KROES**, „Walther von der Vogelweide” tradetur candidatis et B-candidatis die Mercurii hora I. Librum q.d. „Meier Helmbrecht van Wernher der Gartenere” candidandis provectionibus et B-candidatis interpretabitur die Mercurii hora II. Isagogen linguisticae Germanicae tradet candidandis provectionibus et A-Candidatis die Mercurii hora III. In seminario candidatis aderit die Mercurii hora IV. De lingua Theodisca antiqua necnon de lingua Saxonice aget die Veneris hora II. Historiam linguae Germanicae candidatos docebit die Veneris horis III. Conspectum litterarum Theodiscarum a saeculo XIII usque ad saeculum XV enarrabit omnibus auditoribus admissis die Veneris hora IV.
- W. F. WERTHEIM**, Hodiernam historiam et sociologiam Indonesiae instituet die Mercurii horis III et IV. Hodiernam historiam et sociographiam Indonesiae docebit die Veneris horis II et IV. Exercitationes moderabitur die Lunae horis X et XI.
- H. MEIJER** Litterarum contexta interpretabitur candidatis die Mercurii hora III. In seminario aderit candidandis anni IIIi die Mercurii hora IV. Conspectum litterarum Germanicarum post saeculum XV enarrabit omnibus auditoribus admissis die Saturni hora I. Poesin lyricarum scriptoris q.v. Goethe leget die Saturni hora II. In seminario aderit candidatis provectionibus die Saturni horis III et IV.
- S. HOFSTRA**, Historiam sociologiae docebit die Mercurii hora IX. Exercitationes moderabitur die Iovis horis IV et V. Sociologiae problematicam docebit die et hora postea indicandis. Historia saeculi XIX oeconomica exponetur die Mercurii horis X et XI. Candidatis historiae oeconomicae et socialis capita selecta die Iovis horis X et XI exponentur.
- Psychologia generalis** (questionum principalium psychologiae conspectus) docebitur die Lunae hora XII. Aesthetica tractabitur die Iovis hora V. Privatissimum habebitur die Veneris horis XI et XII. Isagoge empiricae psychologiae tradetur die Veneris horis III et IV. Eiusdem disciplinae exercitationes practicae erunt die et hora postea indicandis. Socialis psychologiae docebitur die Martis hora III. Colloquium socialis psychologiae habebitur die Mercurii hora III. Quaestiones psychophysiologicae tractabuntur die Mercurii hora IV. Psychologia q.v. applicatam tractabitur die Veneris horis IX et X. Libellis disserendis vacabitur bis in mensibus Geographia oeconomica docebitur die Martis horis IX et X. Exercitationes erunt die Iovis horis II et III. Geographia descriptiva exponetur die Mercurii hora I. De geographia socialia agetur die Mercurii hora II.
- J. Q. VAN REGTEREN ALTENA**, Conspectum artis pingendi Anglicae enarrabit die Martis hora IV. De artis operibus in museis Anglicis candidandis aget die Iovis hora IV. De indagandis artis fontibus aget necnon alias exercitationes moderabitur candidatis die Iovis horis XI et XII. In museis de pingendi arte aget die et hora postea indicandis.
- P. VAN DER MEER**, Linguam Assyriacam provectiones docebit die Martis horis X et XI. Eandem linguam tirones docebit die Mercurii horis III et IV. Archaeologiam ab Hammurat temporibus rerum classicarum, artis historiae, historiae studiosos docebit die Veneris horis X et XI. Linguam Sumericam docebit die Veneris hora III.
- Th. P. GALESTIN**, Historiam Indonesiae et regionum vicinarum tradet die et hora postea indicandis. De „Barabudur” aget die et hora postea indicandis. Capita selecta artis historiae

En de wetenschap aanvaardt de contradictie, of redt zich door het ^{hoofdzakelijk de natuur}兰ectivisme tot een afzonderlyk
Logisch zijn eierleggende zoogdieren en een verhebraat zonder
beenderen innerlyke contradicties; ~~practisch moet men ze~~
~~aanv~~ als ^{butorisch} Overgangsvormen in de onthouwel zijn ze werkelijc

Het is dus de onthouwel van de wereld die de dialectiek als
derstvorm nodig maakt. Maar daarom is dialectiek lochniet
hetzelfde als onthouwel; en ze kan dus ook niet als ouderwets
woord door het moderne woord onthouwel, vervangen worden.
De oneindige ^{volheid en} verscheidenheid van de wereld der verschynselen kan
door het ^{eindige} begrepen aantal begrippen niet volledig worden
weergegeven. Men kan nog zozeer trachten ze door zuivere definities
te ompalen, er blijven overgangen waar de benaming twifelachtig
of de eigenschappen tegenstrydig worden. Dit treedt reeds in het
dagelyks leven op; maar nog meer waar ^{het} natuuronderzoek een
sleeds ~~de~~ fynere, en diepere, meer gedetailleerde kennis der verschynselen
brengt. De vooruitgang der natuur. Telkens komen daar de oude begrippen
in stryjd met de nieuwe verschynselen; en aldoor tracht de theorie
de tegenshydigheden op te lossen door ^{de} ~~nieuwe~~ begrippen anders te
definieren, ^{te splitsen} ~~de~~ ^{van te passen,} ~~de~~ ^{of zich er by}
of de begrepenheid te aanvaarden. De wiskunde, die te voren
met bepaalde grootheden werkte, ^{leerde} ~~de~~ vloeuende overgangen
weer te geven door ^{te} ~~de~~ differentiaalreken ^{waar} met grootheden
te werken die nul worden en toch niet nul zijn. ~~De schakende~~

Men kan dus zeggen, dat de ~~natuur~~ natuurwetenschap ^{de} praktische dialectiek beoefent,
of is deze naam (ongebruikelijk of onbetend). ~~zoo~~

Het ~~bet~~ by definitie "onverdeeltbare" atoom is een ingewikkeld samenstel
van vele kleinere deeltjes geworden

Waar het dialectisch bewysbyn afwezig is, is daar, waar men de
tegenshydigheden ^{die} de onthouwel meebrengt, tracht te negeren door
ze star vast te houden aan de oude begrippen en voorstellingen.
Zo, waar de Russische Akademie van Wetenschappen ^{de dertiger jaren} in het geloof
in de relativiteits theorie als "kontrarevolutonar" verwierp en de
Westerse wetenschap kritiseerde wegens haar weigering om de eeny
ware dialectisch materialistische opvatting aan te nemen, ^{namelyc} de oneindyheid
van het taal in ruimte en tyd

- A. W. H. VAN HERK, Physiologiae plantarum elementa biologiae et pharmaciae studiosos
docebit die Martis hora IX. Plantarum physiologiam provectoribus explicabit die Mercurii
hora IX. Plantarum physiologiam candidandos biologiae docebit die Mercurii hora VIII.
Libellis disserendis provectoribus biologiae studiosis vacabit die Iovis hora IX. Pharma-
cognosiam docebit diebus Lunae et Veneris hora IX; praeterea post ferias hiemales diebus
Martis et Iovis hora I. Physiologiae plantarum elementa medicinae studiosos docebit die
Lunae hora VIII, die Martis hora VIII. Exercitationibus plantarum physiologiae biologiae
tironibus praeerit quotidie. Exercitationibus pharmacognosiae praeerit diebus Martis et
Iovis horis XI—V.
- J. DE BOER, Mechanicam quantorum docebit die Mercurii hora IX, die Iovis ab hora IX usque ad
horam XI. Capita selecta physicae hodiernae tractabuntur die Veneris hora XI. Colloquium
habebit cum candidatis die Iovis hora VIII postmeridiana.
- D. VAN DANTZIG, Statisticam mathematicam docebit die Lunae hora XI. Practicam statisticam
mathematicam tractabit die Mercurii hora XI.
- J. P. BAKKER, Geographiam physicam generalem candidandos docebit die Martis hora XI et
die Saturni horis I et II. Exercitationibus candidandorum praeerit diebus Mercurii, Iovis,
Veneris horis IX—XII et die Saturni horis IX—XII et III—V. Capita selecta geographiae
physicae generalis atque analysisin physiographico-morphologicam tractabit in usum geo-
graphiae physicae candidatorum et provectorum die Mercurii hora IV et die Veneris horis
III et IV. Climatologiam docebit candidandos die Martis hora XII.
- G. L. SMIT SIBINGA, Geomorphologiam generalem docebit diebus Lunae et Iovis hora XI.
Geologiam physicalem tradet die Veneris hora I. Capita selecta geomorphologiae regionalis
exponet diebus et horis postea indicandis. Exercitationibus legendarum et componendarum
tabularum geomorphologicarum atque diagrammatum praeerit die Martis horis II et III.
Exercitationibus geomorphologicis praeerit diebus et horis postea indicandis.
- C. J. BAKKER, Opticam et spectroscopicam docebit die Mercurii hora X atque post ferias
hiemales die Mercurii hora XI et die Iovis hora X. Fundamenta experimentalia hodiernae
physicae candidatis exponet die Veneris hora XI. Exercitationibus practicis candidatis praeerit
quotidie die Saturni excepto.
- J. HEIMANS, Disciplinam geneticam tractabit die Lunae hora I et die Veneris hora X. Morpho-
logiam et systema plantarum per duos annos tradet diebus Martis et Mercurii hora IX. Ana-
tomiam et morphologiam plantarum docebit die Mercurii hora XII. Capita selecta provectorio-
ribus tractabit die Iovis horis X et XI. Geographiam plantarum tradet die Veneris hora I.
Libellis disserendis vacabit die Iovis hora I. Practicum habebitur quotidie medicinae et
phil. nat. studiosis.
- A. HEYTING, Geometriae analyticae priorem partem docebit die Martis hora XI et die Veneris

191/3

Een tegenstrijdigheid, Widerspruch, contradictie ^{is natuurlijk}
 altijd iets ^(de naam zegt het reed) in onze weergave van de wereld in begrip, met iets
 van de wereld zelf; ~~de naam zelf zegt het nadrukkelijk~~ die wij
 slechts kunnen ~~af~~ tot ons nemen als kennis, ~~in vorm van~~
 als ervaring. Als wij zeggen, dat de tegenstrijdigheid in de werkelijkheid
 van de wereld zit, betekent dit, dat zij onvermydelijk is en
 vastzit aan de wereld van onze ervaring. Zij is geen
 denkfout, geen redeneerfout, ~~het~~

Die is
 ere
 gelijc.
 en
 zy
 het
 er,
 und
 n
 is
 eld
 are)
 ad,
 pan
)
 Analytisch Ziel in een mens, dat is byzondere door een god in zijn mens geblazen
 en waar auid in de theolom zo heet de geest over welken te bezelen, het goddelijke in de mens

Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen

Amsterdam, 24 October 1949

De Afdeling Natuurkunde zal op Zaterdag 29 October a.s. des middags te 1 uur in het Trippenhuus een gewone vergadering houden. Ik heb de eer U tot bijwoning daarvan uit te nodigen.

M.W. WOERDEMAN,

Secretaris der Afdeling,

O n d e r w e r p e n v a n b e h a n d e l i n g

Vaststelling van het proces-verbaal der vorige vergadering
Ingekomen stukken

Wetenschappelijke mededeling

door de heer F.A. Vening Meinesz over:

De aardkorstvervormingen in geosynclinalen.

Koffiemaaltijd: 12 uur.

Na afloop der vergadering zal thee worden geserveerd.

19/14

an
het
es be
het
n.
archie
belere
den
soetgele.
heiden
en by
met
oort,
Loden,
ffing
veel
rdduud
en
passis
vereli
ket
Nbare)
raad,
ad.
span
veu
w.
n
Analogie met Ziel in een mens, dat is b. v. opzichte van een god in zijn nauwzeten gebleson
en waar sinnedien ~~is~~ de Heelghe so heerlyc breed over weten te baalen, het goddelijck in demens

19/13

Ik heb geschreven dat de natuurwetenschap de tegenpraken van ~~de~~ het denken steeds overwint door haar praktijk. Hoe doet ze dat? Voorbeelden! Gezegd: door begrippen om te vormen, anders te begrenzen, te splitsen, nieuw te definiëren. Duz. door, zonder het woord te gebruiken of te kennen, praktisch dialectiek toepassen.

In biologie: eierleggende zoogdieren: is naar definitie een contradictie. Van het allereerste praktische begrip visseren meesten, by iets betere kennis, walvissen afgesplitst worden. Dit kan nog genoemd worden herstellen van fout uit onoplettendheid. Maar later vooruzg. wetenschap soortgelijke. Onder de sterren eerst vaste sterren, en dwalende sterren onderscheiden. Later geheel verschillende soorten lichamen. ~~Asasas~~ ^{Satellieten} van Jupiter werden by de ontdekking nieuwe planeten genoemd; later meestal ~~als~~ ^{als} manen met aardsatelliet samengevoegd. Thans in physich wesen als gelyksorten, enkel verschil in grootte, kwantiteit, van planeet, maan, planetoiden, meteorieten. Dit alles echter geen goed voorbeeld van opheffing van contradicties.

Nieuwe verschijnselen breiden gebied van een begrip tot iets geheel anders uit. Molecuul door koll. versch. tot kongeries van honderdduizend atomen, in voortdurend wisselende inhoud.

Begrip atoom geheel anders dan oorspronkelijk. De gehele moderne phys. theorie is een beelde van tegenstrydige teakriteren, en eerst in voortgaande ontwikkeling van begrip en theorie op te lossen; voortdurende aanpassing aan verschijnselen.

Dialectiek ~~is~~ opgedrongen door feit van ontwikkeling in de wereld. Daarom Hegel geplaatst onder hen, die in 1de helft 19de eeuw het beginsel van ontwikkeling proclameerden (naast Darwin, Clausius, Marx). Eenvoudigste voorbeeld uit deze ontwikkeling gehaald: groei van zaad, tot plant, tot ~~plant~~ bloem, tot vrucht, tot nieuw vermeerderd zaad. Dit vaak als illustratie gebruikt (w. negatie der negatie).

Maar dialectiek is toch meer dan uitspraak van ontwikkeling van de wereld; ~~het~~ waaraan onze begripsvorm zich heft aan te span. Daarnaast onze voortschrydende kennis, ontwikkeling van ons weten, onze geestelike weergave van wereld. Dit onder voortdurend omvormen en wyrgen der begrippen.

Abeningen der natuur onderzoeken door begripsvorm beïnvloed. Omdat wij door bepaalde kenmerke levende materie onderschude van niet-levende, groeit in de onderzeker de denkgewoonte van dat er in de wereld een zeker geheimzinnig iets is, dat door het woord "leven" wordt aangegeven; een materialisatie van het woord. Dat zijn materie in een eindelose reeks verschijnselen voor.

Analogy met Ziel in een mens, dat iets bijzonder door een god in zijn nauwzeten gebleson. En waar sindsdien ~~de~~ de theologie zo heerlyk breed over weten te baalen, het goddelijke in de mens.

- CAMPAGNE, De disciplinis q.v. Mathematische bevolkingstheorie, Actuariële theorie van de sociale verzekering, Actuariële theorie van de pensioenfondsen candidatis ager die Saturni horis X et XI. Exercitationibus practicis praeerit horis postea indicandis.
- J. ENGELFRIET, De disciplinis q.v. Formuletechniek van verzekeringen op meerdere levens, Invaliditeitsverzekeringen, Collectieve verzekeringen candidatis ager die Lunae horis III et IV. Exercitationibus practicis praeerit horis postea indicandis.
- T. Y. KINGMA BOLTJES, Lector, Microbiologiam generalem docebit die Mercurii hora IX. Capita selecta tractabit die Iovis hora IX. Exercitationibus practicis praeerit; a) nat. phil. tironum ter in hebdomade (diebus et horis postea indicandis) ante ferias hiemales; b) nat. phil. candidatorum, qui microbiologiae in parergo student, quotidie ab hora IX ad horam V die Saturni excepto.
- S. LEEFMANS, Lector, Entomologiam docebit die Martis hora XII.
- E. M. BRUINS, Lector, Mathesin propaedeuticam docebit diebus Mercurii et Saturni horis VIII et IX. Paucis effectum numeris calculum docebit candidatos die Martis hora XI, die Veneris hora XII. Capita selecta tractabit die Veneris horis II et III. Mathesin candidandis psychologiae et pharmaciae exponet die Veneris horis IX et X.
- H. J. DEN HERTOOG, Chemiam organicam medicinae et biologiae tironibus tradet diebus Mercurii et Veneris hora VIII, die Martis hora X, die Mercurii hora IX. Elementa chemiae organicae chemiae, pharmaciae physicae tirones docebit die Mercurii hora XI, die Iovis horis VIII et X. Lectiones per duos annos habebit chemiae, pharmaciae studiosis anni I et II die Martis hora XI. Exercitationibus chemiae organicae praeerit medicinae studiosis quotidie horis II—V die Saturni excepto. Exercitationes candidandis chemiae, pharmaciae, biologiae, physicae moderabitur quotidie horis IX—V die Saturni excepto.
- H. DEN HARTOG, Lector, Physices elementa studiosos medicinae, geologiae, pharmaciae, psychologiae anni I docebit die Lunae hora IX, die Veneris horis IX et X, die Mercurii hora IX, die Iovis horis VIII et XI. Exercitationibus practicis praeerit quotidie horis II—V.
- J. STRAUB, Lector, Bromatologiam docebit die Veneris hora IV candidatos (schola III annorum). Practicum habebit horis IX—V, die Saturni horis IX—I.
- CAROLINA H. MAC GILLAVRY, Crystallographiam candidandos docebit diebus Lunae et Martis hora XII. Capita selecta tractabit candidatis hora postea indicanda. Colloquium habebit die et hora postea indicandis. Practicum habebit quotidie horis IX—V, die Saturni horis IX—XII.
- H. GERDING, Lector, Chemiam analyticam docebit die et hora postea indicandis. Photochemiam docebit die Martis hora IX.

Theoria electricitatis tradetur die Lunae horis IX—X, die Iovis hora XI. Chemia physica diebus Martis et Mercurii hora XII tractabitur.

1915

Als filosofische richting stelde het zich tegenover het "idealisme" dat de wereld als iets geestelyks, uit een geestelyk beginsel, w. den absolute Idee ~~te~~ wilde verklaren. Op de vraag: waardoor worden de gevoelens en gedachten, de wil en het handelen der mensen bepaald geeft het dit antwoord: ~~door de niet door een of ander geestelyk beginsel, eeuwige principes.~~ Door wat by haar de materiele wereld (in tegenstelling tot de weelde) heet, de werkelijke waarneembare, objectieve konstatation wereld der ervaring. Dit is wat anders dan wat fysieke materie heet. De betrekking tusschen koper en verkoper, de grondwet van het koninkryk Nederlanden, de wetenschap der wiskunde bestaan niet uit atomen, zyn geen fysieke materie, maar zyn toch evenzo werkelijke, objectieve ervaringsdingen als een ~~slaan~~ muntstuk, een ~~slaan~~ schafgevozenis of de rivier de Rijn. Als Marx zyn grondstelsel kort aldus samenvat: "het is niet het bewustzijn dat het zyn, maar het is het maatschappelyk zyn dat het bewustzijn bepaalt" dan is het duidelyk dat dit "maatschappelyk zyn" niet zozeer de huizen en sporenbreinen maar in de eerste plaats de betrekking tusschen de mensen beteekent. Deze werkelijke, objectieve konstatation ~~overhoudingen~~ ^{overhoudingen} waarin de mensen tot elkaar staan, verbonden aan het stoffelyk milieu van werktuigen, akkers, waarmee ~~producte~~ de middelen tot leven geproduceerd worden, zy bepalen volgens Marx als diepste ondergrond het recht, de politiek, de godsdienst, de ideeensystemen. Voor Marx is niet de beginsel, materie-geest van belang, maar de beginsel, werkelijkheid-fantasie. Geloof in de duivel is als elk geloof iets geestelyks, maar (als zodanig een werkelijkheid, en heeft dus ook in ^{de} historie werking uitgeoefend; de duivel zelf was fantasie, ~~betreft niet tot de werkelijke wereld.~~ ^{was} ~~betreft niet tot de werkelijke wereld.~~

Het verschil van de beide materialismen ligt dus in de gebiedende wijze waarop de verschynselen in samenhang gebracht worden. Dat gedachten door de hersenen worden voortgebracht, daerover zyn allen het eens. Het natuurwetenschappelyk materialisme zei dat de ideeën door de bewegingen van de atomen in de hersencellen ^{worden bepaald} ontstaan; het historisch materialisme zegt dat de ideeën door onze maatschappelyke ervaringen ~~worden bepaald~~ ^{worden bepaald} (door het medium van zintuigen en lichaams behoeften) ~~het~~ het eerste komt men ter verklarung van de Franse revolutie of de wereldoorlog niet ver; met het tweede wel.

praescribendi medicinae studiosos docebit die Mercurii hora I. Interrogationes de arte iomulas medicas praeparandi pharmaciae studiosis instituet die Mercurii hora I. Exercitationibus pharmaciae candidatis praeerit quotidia die Saturni excepto horis IX—V, medicinae candidatis diebus postea indicandis horis II et III.

E. H. BUCHNER, Chemiam generalem et anorganicam medicinae et biologiae tirones die Lunae hora X, die Iovis hora I, nat. phil. et medicinae studiosos docebit die Iovis hora XI, die Veneris hora XI. Chemiam generalem chemiae et pharmaciae et geologiae et physicae tirones docebit diebus Mercurii et Veneris hora I. Exercitationibus praeerit quotidia nat. phil. candidatis et medicinae studiosis horis I—V, die Saturni excepto. Exercitationibus chemiae colloidorum praeerit quotidia horis IX—V.

E. W. BETH, Isagogen philosophiae scientiarum tradet die Martis hora II. Philosophiam naturalem docebit die Martis hora III. Capita selecta candidatis moderabitur die Veneris hora XI. Logicam symbolicam candidatis exponet die Veneris horis XII et I Elementa critices scientiarum tractabit Iovis horis postea indicandis.

M. G. RUTTEN, Palaeontologiam docebit studiosos geologiae anni Ii et biologiae anni Ili die Lunae horis IX—XII. Geologiam stratigraphicam docebit diebus Lunae et Martis hora XII. Geologiam stratigraphicam et palaeontologiam candidatos docebit die Martis hora IX.

J. WESTERVELD. De hydrogeologia atque de geophysicae indagationis methodo aget die Iovis hora I. Lapidum aerariorum, petrolei, carbonis sedimentorum geologiam docebit diebus Martis et Veneris hora XI. Aeraminis indagaciones pyrochemicas atque microchemicas instituet die Iovis hora XI. Artis agrimensoriae elementa atque salis oceanii sedimentorum geologiam exponet die Mercurii hora I. Exercitationes pyrochemicae et microchemicae aeraminis indagationis candidandis moderabitur diebus Mercurii et Iovis horis II—V. Exercitationibus agrimensoriae artis practicas atque aerariorum lapidum microscopicas indagationibus candidatis praeerit quotidia horis II—V.

H. C. J. DUIJKER, Generalem psychologiam docebit die Lunae hora XII. Isagogen ad psychologiam experimentalem dabit die Martis horis X et XI. Psychologiam odoratus docebit die Veneris hora XII. In seminario psychologiae socialis aderit die postea indicando.

J. A. SCHOUTEN, Geometriam differentialem docebit die Mercurii horis XII et I.

Zoogeographiae elementa docebuntur biologiae studiosos anni III die Mercurii hora XII. Capita selecta candidatis biologiae tractabuntur die Iovis hora XII. Zoologia pharmaceutica tractabitur hora postea indicanda.

W. M. DOCTERS VAN LEEUWEN, Plantarum tropicarum oecologiam generalem docebit atque capita selecta plantarum animaliumque biologiae tractabit (schola multorum annorum) die Martis hora I.

M. J. L. DOLS, Bromatologiae problemata internationalia tractabit die Veneris hora XI.

B. L. VAN DER WAERDEN, De methodis mathematicae physices aget die Martis hora X

Het dialektisch materialisme is dus, ondanks zijn geleerde en mystieke afschrikkende naam, een ~~heel~~ eenvoudige zaak. Het ~~heeft~~ ^{heeft} ~~het~~ ^{heeft} spreekt in de Russische, en de CP literatuur herhaaldelyk op, maar maakt daarby meestal de indruk van een sakrale beverving-formule, om aan te duiden dat men zuiver in de leer is. In Rusland is het het Marxisme van Lenin; (anders dan het Marxisme in West Europa werd opgevat) een gedachtenstelsel (theorie) ontstaan uit en in zijn toepassing bedoeld voor de ^{19de eeuwse} kapitalistische wereld van West Europa, ^{nu} geplant op een primitieve Oost Europese maatschappij en daardoor verwrongen. (in werke nog feodaal-absolutistische)

Het historisch materialisme van Marx is een theorie over de maatschappelyke verschynselen in hun onderlinge samenhang; met name ~~heeft~~ ^{spreekt} zy de afhankelijkheid van recht, politiek, godsdiens en ideologie in het algemeen ~~van~~ van de productieve verhoudingen, het arbeidsstelsel. Het is dus niet juist dat het "oude" Marxisme alle erfelykheid van geestelyke eigenschappen ontkennde en het kind als een onbeschreven blad papier beschouwde. Het spreekt over dese biologische kwestie geen enkel oordeel uit; dit ligt buiten haar gebied. Wat hier mogelijk bedoeld wordt en er van verre tehs oplycht is, dat ^{volgens het Marxisme} de ~~verschillen~~ ^{verschillen} weeneder mensen grotelyk bepaald worde door hun plaats in het maatschappelyk bestel, hun klassepositie.

Men krygt uit Russische geschriften vaak de indruk alsof de naam dialektisch materialisme een geheimzinnige sakrale formule is, onbegrypelyk voor niet-ingewyden, die dient om aan te tonen dat men zuiver in de leer is. In werkelykheid is het een zeer eenvoudige en natuurlyke zaak.

T dit kan komen doordat het Marxisme van Lenin in velerlei opzichte wat anders is dan wat in West Europa daarover werd verstaan.

die Mer...

praescribendi medicinae studiosos docebit die Mercurii hora I. Interrogationes de arte Iohannis IX et X. Geometriae analyticae problemata tironibus primi anni tractabit die Veneris hora XI. Geometriae analyticae problemata studiosi secundi anni tractabit die Veneris hora XI. Geometriae projectivam et descriptivam docebit die Iovis horis XI et XII. Exercitationibus matheseos quae intuitionistica vocatur praeerit candidatis die Iovis hora I. In seminario candidatis aderit una cum viro doctissimo Beth hora postea indicanda.

Electrochemia quam vocant solutionum aquosarum tractabit die Martis hora X. Exercitationes electrochemicae erunt quotidie horis IX—V. Analysis qualitativa docebitur die Martis hora I et dim. Analysis quantitativa exponetur diebus Mercurii et Iovis hora X. Exercitationes practicae erunt quotidie die Saturni excepto horis II—V.

Zoologiae et anatomiae comparativae pars prior docebitur die Martis hora XI, die Mercurii horis X et XI, die Iovis hora XII. Brevis expositio secundae partis anatomiae comparativae dabitur die Martis hora XI, die Mercurii hora X. Anatomia et systematica animalium evertibratorum (partim) docebitur die Iovis horis IX et X. Capita selecta in provectorum commodum tractabuntur die Martis hora X. Colloquia docta cum provectoribus habebuntur post ferias hiemales die Martis hora X. Exercitationes practicae zoologiae studiosis medicinae erunt diebus Lunae et Martis horis II et III. Exercitationes practicae in usum biologiae studiosorum primi et secundi anni erunt diebus Mercurii et Iovis horis II—IV et dim. Exercitationes practicae zoologiae in provectorum commodum erunt quotidie.

Psychologia generalis (questionum principalium psychologiae conspectus) docebitur die Lunae hora XII. Isagoge empiricae psychologiae tradetur die Veneris horis III et IV. Eiusdem disciplinae exercitationes practicae erunt die et hora postea indicandis. Socialis psychologia docebitur die Martis hora III. Colloquium socialis psychologiae habebitur die Mercurii hora III. Questiones psychophysiologiae tractabuntur die Mercurii hora IV. Psychologia q.v. applicatam tractabitur die Veneris horis IX et X. Libellis disserendis vacabitur bis in mense. Aesthetica docebitur die Iovis hora V.

JOHANNA WESTERDIJK, Phytopathologiam docebit die Martis hora IV. Exercitationibus practicae praeerit in urbe quae Baarn appellatur, quotidie Saturni die excepto.

A. M. J. F. MICHELS, Physicam experimentalem auditoribus primi et secundi anni exponet die Lunae hora IX, die Martis hora X. Capita selecta caloris theoriae, thermodynamicae, physicae technicae in matheseos atque physices candidatorum usum tractabit horis postea indicandis.

Exercitationibus practicae in usum candidatorum quotidie praeerit.

N. H. SWELLENGREBEL, Parasitologiam in medicinae studiosorum usum docebit die Martis hora X vel die Lunae hora IX. In medicorum tropicarum regionum usum morbum q. d. malaria tractabit horis postea indicandis.

J. KOK, Galenicam et technologiam pharmaceuticam docebit die Lunae hora X. Interrogationes de arte formulas medicas praeparandi instituet die Veneris hora XII. Artem formulas medicas

oude in warmte, beweging, electriciteit, leven, chemisme (en vastevormen), energie.

Dialektiek is inzicht dat een widersprekende Weltbild voort bereikbaar is steeds worden tegenw. opgelost door begrippen nieuwe inhoud te geven, en door wat vaste constanten waren, veranderlijk te maken. (maar vaste constante, later afh. v. beweging), Maar steeds weer in nieuwe tegenstrydigheid: materie en energie, concrete deeltjes of golfbeweging, onbepaaldheidsrelatie.

In de wereld van ideeën en begrippen is alles vast, eenvoudig, eeuwig ^{waarheidszinnig} (zie Plato); recht is recht, en krom is krom, groot is niet klein en 0 is niet 100. Maar in de werkelijke wereld van verschijnselen, waarmy ~~we~~ ^{we} onze begrippen ^{als gezien} de weg in moeten vinden, is recht dikwijls krom, zonder daarom niet meer recht te zijn, klein wordt groot, en 0/0 kan alles zijn.

Men vergist zich echter als men meent dat de betitelingsdialektiek nu verdragen kan worden door ontwikkelingswet. Het is niet enkel de steeds voortgaande ontwikkeling van de wereld, die de dialektiek als de methode nodig maakt, maar ook de natuur aard van ons kenvermogen, de praktijk van ons hersenwerk, dat bestaat in voortdurende aanpassing van de starre begrippen aan de vloeiende ~~wetmatige~~ verschijnselen.

Te denken weet hoe
De moderne fysica vol is van de felste tegenstrydigheden

Terwijl de dialektiek met haar ~~afgeleide~~ ^{Hegel'sche} nomenclatuur in de sociale theorie een rol bleef spelen, ^{van de beginne af geheel uit} ~~was~~ ^{werd} de natuurwetenschap in de 19 de eeuw ^(niet meer genoemd). Maar alleen in de naam en de vorm. Want de ^{wetensch.} gehele ontwikkeling ^{van de wetenschap} is een voortdurende praktische beoefening en toepassing van de dialektiek geweest.

FACULTAS MEDICA.

- P. RUITINGA, H. BURGER, G. A. VAN RIJNBERK, W. P. C. ZEEMAN, J. P. KLEIWEWEG, DE ZWAAN, W. NOORDENBOS, B. BROUWER, J. J. VAN LOGHEM, E. P. SNIJDDERS, C. C. DE LANGE rude donati libenter studiosae iuventuti prodesse conabuntur.
- G. C. HERINGA, Histologiam propaedeuticam docebit die Martis hora IX, die Mercurii hora XII. Anatomiam microscopicam iunioribus tractabit die Lunae hora IX, die Mercurii hora XI; studiosis anni Ili die Iovis hora IX, die Veneris hora X.
- B. C. P. JANSEN, Chemiam physiologicam docebit tirones diebus Lunae et Saturni hora X, studiosos anni Ili diebus Lunae et Martis hora X. Excitationibus practicis praeerit diebus Martis, Mercurii, Iovis, Veneris hora II.
- M. W. WOERDEMAN, Anatomiam docebit studiosos anni Ii die Martis horis X et XI; die Veneris horis IX et X; studiosos anni Ili die Lunae horis IX et XI et die Mercurii horis IX et X. Embryologiam docebit studiosos anni Ii die Veneris hora XI; studiosos anni Ili die Mercurii hora XI. Excitationes practicas moderabitur quotidie horis postmeridianis die Saturni excepto.
- H. T. DEELMAN, Anatomiam pathologicam docebit ante ferias hiemales die Lunae hora XI, die Mercurii hora II, die Veneris hora X; post ferias hiemales die Lunae hora XI, die Iovis hora XII et dim., die Veneris hora X. Colloquium habebit die Mercurii hora IV et dim. Medicinam forensam tradet horis postea indicandis. Diagnosticam macroscopicam docebit die Lunae hora XII, die Mercurii hora II, die Veneris hora XII.
- M. A. VAN BOUWDIJK BASTIAANSE, Operationibus obstetriciis in pelvi facticia instituendis provecioribus praeerit diebus Lunae et Veneris ab hora IV et dim. usque ad horam V et dim. Excitationibus clinicis obstetriciis vacabit die Mercurii hora VIII et die Veneris hora VIII. Excitationibus clinicis gynaecologicis vacabit die Veneris hora IX. Theoriae artis gynaecologicae capita selecta provecioribus exponet die Lunae hora VIII. Artem obstetriciam propaedeuticam tradet post ferias hiemales die Iovis hora VIII.
- J. G. G. BORST, Excitationibus clinicis morborum internorum praeerit ante ferias hiemales die Martis hora X et dim., die Saturni horis IX—XI; post ferias hiemales die Martis hora IX et dim. et hora XI et dim., die Iovis hora X. Policlinico morborum internorum praeerit die Lunae ab hora IX usque ad horam XI. Diagnoseos physicae excitationes moderabitur diebus Martis et Iovis horis III et dim.—V.
- S. VAN CREVELD, Paediatricam policlinicam docebit ante ferias hiemales die Martis hora IX et dim., post ferias hiemales die Mercurii hora XI et dim. Paediatricam propaedeuticam exponet die Mercurii horis IX—XII. Excitationibus clinicis paediatricis praeerit ante ferias hiemales die Martis hora XI et dim. et die Iovis hora X et dim., post ferias hiemales die Martis hora X et dim.
- J. TEN CATE, Physiologiam docebit studiosos anni Ii die Lunae hora XI, die Mercurii hora IX; studiosos anni Ili diebus Martis, Iovis, Veneris hora XI. Physiologiam generalem docebit die Lunae hora IX. Excitationibus practicis praeerit horis II—V die Saturni excepto.
- A. CH. RUYS, Microbiologiam docebit ante ferias hiemales die Mercurii hora X et dim. Epidemiologiam tractabit die Iovis hora X. Hygienam explanabit die Saturni hora IX. Excitationes bacteriologicas et serologicas moderabitur post ferias hiemales diebus Mercurii, Iovis, Veneris horis II—V.
- P. FORMIJNE, Pathologiam generalem docebit studiosos anni Ii diebus Martis et Iovis hora IX; studiosos anni Ili die Iovis hora X, die Veneris hora IX. Excitationes morborum internorum clinicas moderabitur ante ferias hiemales die Lunae hora IX, die Martis hora XI Mercurii hora IX, post ferias hiemales die Martis hora XI, die Iovis hora XI, die Veneris hora IX. Excitationibus chemicae diagnoseos praeerit diebus Mercurii et Iovis hora III et dim. Excitationibus physicae diagnoseos praeerit ante ferias hiemales die Martis hora III et dim., post ferias hiemales die Lunae hora III et dim. Policlinico morborum internorum praeerit diebus Lunae, Mercurii, Veneris hora IX.
- L. VAN DER HORST, Psycho-pathologiam generalem tractabit diebus Saturni et Martis hora IX. Psychologiam medicam candidandos docebit die Veneris hora V. Psychiatricam clinicam docebit die Lunae horis IV—VI et die Veneris horis XI—I. Capita psychiatriae selecta exponet diebus Martis et Veneris hora V. Policlinicam neurologicam habebit diebus Lunae, Martis Mercurii, Veneris, Saturni ab hora IX et dim. usque ad horam XI.
- I. BOEREMA, Chirurgiam generalem docebit die Veneris hora VIII. Chirurgiam propaedeuticam tractabit die Saturni hora VIII. Chirurgiam specialem docebit die Iovis hora VIII, praeterea post ferias hiemales die Martis hora VIII. Policlinico chirurgico praeerit diebus Martis et Iovis hora VIII. Chirurgiae operativae praeerit post ferias hiemales die Iovis ab hora III ad horam IV et dim.
- J. R. PRAKKEN, Dermatologiam docebit ante ferias hiemales die Veneris hora XI et dim., post ferias hiemales die Mercurii hora IX. De morbis veneris aget post ferias hiemales die Mercurii hora X et dim.

X et dim. a. m. usque ad horam V p. m. patebit, praeterea a Kal. Septembribus usque ad medium mensem Iulium ab ad tertium Lunae diem Augusti mensis bibliotheca non nisi ab hora I postmeridiana patebit usque ad horam V.

vectorum moderabitur diebus Martis et Veneris ab hora I et dim. usque ad horam III. De
FACILITAS MEDICA.

Tegen het idealisme :

1911/11
scheys betoogen dat, al kunnen wy de wereld alleen uit
onze gewaarwordingen leeren kennen, daarom wereld niet
een geheel van gewaarwordingen is. Dit door voortzetting
van Carnap's konstrueeringen. Dit dus tegen vaagheid van
Mach.

vectorum moderabitur diebus Martis et Veneris ab hora I et dimi. usque ad noram III. De
oculis eneculo incipientie erat diabus
FACIJITAS MEDICA

Inkomen (uit privévermogen f. . . . .) (netto f. . . . .) per jaar
per jaar.

Ondergeteekende . . . . .

(naam en voornamen) verklaart, dat bovenstaande opgave naar waarheid is gedaan.

Ondergeteekende verklaart voorts, dat, naar zyn weten, van
zyn vier grootouders (meer dan twee van Joodschen bloede zyn) en
haar (twee van Joodschen bloede zyn) en
(één van Joodschen bloede is)

van de vier grootouders van zyn echtgenoot
haar echtgenoot
(meer dan twee van Joodschen bloede zyn.
{ twee van Joodschen bloede zyn.
{ bloede zyn.
(één van Joodschen bloede is.
{ bloede is.

AMSTERDAM, October 1940.

(handteekening)